

ZAKLJUČNA DISKUSIJA NA 19. KATEHETSKOJ LJETNOJ ŠKOLI

Uvod

ŠIMUNOVIĆ (voditelj diskusije): Poslije predavanja želio bih da se pokrene i diskusija. Odustali smo od taksativnih iznošenja rezultata rada u umovima. Ove godine bi to bilo tim teže što nas je više i ne bi bilo moguće sve iznijeti. Budući da su ovdje i predavači i koordinatori pojedinih timova, bit će prilike da vi i oni iznesete neka dostignuća koja nisu bila izrečena u sintezi o radu Škole ili pak na njoj nisu dobila mjesta. Zamolio bih vas za potrebnu disciplinu. Nemojte dopustiti da diskusija krene nepoželjnim pravcem, tj. da se izgubimo u ovom ili onom pitanju, već se usredotočimo na bitna pitanja koja su došla ili bi trebala doći do izražaja na ovakvom skupu. Mi ćemo povesti razgovor, iako nismo u najboljoj formi, jer nam je raspoloženje uvelike pokvareno. Govoreći otvoreno, svi smo napeti, ali puni nade i vjere u Boga. Neki su nam rekli da smo trebali još jutros završiti, dakle ranije, zbog povratka kući. Ovo je zaista sudbonosan trenutak. Naše zajedništvo dat će nam snage da izdržimo do kraja te dalje živi i zdravi nastavimo ovo djelo. Upravo naše prisustvo ovdje govori o našoj čvrstoći i našoj ljubavi za našu domovinu, Republiku Hrvatsku, i za djelo evangelizacije u njoj. To vrijedi općenito gdje god se tko nalazio, radeći i za druge narode koji žive u ovoj državi, za njihovo dobro i za dobro njihova spasenja. Krenimo odmah s diskusijom. U prvome dijelu ostavit ćemo mogućnost raznim pitanjima, a u drugome se možemo usredotočiti više na neka temeljna pitanja i naglaske iz predavanja.

Izveštaj mons. Ćirila Kosa, predsjednika Katehetskog vijeća

MONS. ĆIRIL KOS, predsjednik KV: Nastojat ću biti kratak, a moja pitanja i rješenja neka budu upravljena svima. Dakle, radi se o jučerašnjem zasjedanju Biskupske konferencije, koje je imalo cjelodnevni program. Prije podne su na njemu sudjelovala i dva biskupa iz Maribora, koji su predstavljali slovenske biskupe. Među ostalim, razumije se, bilo je govora o vjeronauku i o Katehetskoj ljetnoj školi. Radi se o vjeronauku u školi i pripremi kateheta da sudjeluju u tom velikom zadatku Crkve. Zanimanje je bilo posebno veliko budući da je to prijelazno razdoblje. Što će iza njega doći nakon pet godina? Kako će izgledati vjeronauk u školama izvan Zagreba,

npr. u Splitu, Zadru, Rijeci, Osijeku, Đakovu? Kako oni treba da konstituiraju svoju školu da bi kriteriji odgovarali propisima Ministarstva i zahtjevima Crkve? Bilo je rečeno da je u službenom glasilu Ministarstva izišlo da se traži "missio canonica" i koliko će ona trajati. Izrečeno je mišljenje biskupa da za prvi put ona traje godinu dana. Ona se produžuje na sljedeće godine ukoliko ne bi bilo nikakvih posebnih razloga da se ona uskrati odnosno oduzme. Sljedeće je pitanje bilo: Kako će se onda prema tome ponašati škola? Naime, škola zasad priznaje da Crkva daje za pouku vjeronauka "missio canonica", ali što će biti ako Crkva bude zahtijevala da se kateheta, laik, zbog oduzimanja ovlasti, ukloni iz te službe. Dakako, uz razloge koji će se za to navesti.

Kako će se u školu u tom privremenom razdoblju ulaziti: natječajem, dokumentima ili sl.? O svemu je tome bilo govora. Što se tiče toga anketnog listića kao uvjeta za ulazak u školu, mislim da je bilo dovoljno rečeno u pismu biskupa. I ja sam u pismu koje sam nekoć pisao vjernicima citirao onu pjesmu: "Hoćemo Boga u svoje škole, hoćemo djecu koja se mole...", a sad najednput rezervirano stajalište kao da za to više nema potrebe.

Ne sviđa mi se kad se nekome pripisuje nešto što nije tvrdio i kad se na temelju toga prave zaključci. Naprimjer, nikad nije rečeno: Što će vjeronauk u školi samo zbog stjecanja znanja? Toliko je puta jasno naglašeno i opet se netko usudi reći da je vjeronauk u školi samo zbog stjecanja znanja i da to nema veze s kršćanskim životom. Što se tiče uvođenja kateheta laika, postavljeno je isto tako pitanje na Biskupskoj konferenciji što je sa svećenicima koji su svedeni na "status laicale". Da li takvi mogu predavati vjeronauk? Predviđeno je da pojedini biskupi mogu takvima koji imaju rješenje dopustiti predavanje vjeronauka. Ako se utvrdi kakva sablazan, ovisi o biskupu da li će takvome dopustiti dalje predavanje. A prije svodenja na laički stalež, neće sigurno nijedan biskup dopustiti.

Što se tiče priručnika, mislim da je u Sintezi o školi dovoljno rečeno. S jedne strane, "Glas koncila" širokogrudno nudi pomoć svojim divnim časopisom "Malim koncilom" i vjeroučiteljima koji će biti u školi i koji će biti u župi na vjeronauku dok "franca americana" nije prih-

vaćena kao pozitivan prilog. Mislim da bi na ta pitanja trebalo odgovoriti.

Isto tako, svaka je biskupija načinila anketni listić o prikladnosti kandidata tih zajedničkih redova, na koji bi trebalo odgovoriti odnosno utvrditi kojim bi uvjetima ti kandidati trebali odgovoriti.

Biskupska konferencija bi željela da taj upitni listić bude sročan za sve biskupije, upravo zato da se ne bi nešto bitno previdjelo i preskočilo i da se može o kandidatu navrijeme odlučiti što se tiče njegove sprema i njegove moralne kvalitete.

ŠIMUNOVIĆ: Preuzvišeni, Vi ste meritoran tumač jučer održanog zasjedanja Biskupske konferencije. Hoćemo li mi uskoro dobiti kvestionar što ga je sinoć spomenuo kardinal Kuharić i hoće li se on tiskati na razini opće Crkve u nas Hrvata ili će to učiniti pojedine biskupije zasebno?

ĆIRIL KOS: Mislim da Biskupska konferencija sve očekuje od stručnjaka. Čekamo da vi načinite nacrt anketnog lista koji biste nam dali.

ŠIMUNOVIĆ: Još Vas molim da objasnite ono "franca americana"?

ĆIRIL KOS: To se odnosi na pismo iz "Glasa Koncila", u kojemu se govori da je na temelju neke enciklike za vjeronauk potreban samo potpis da dotični ima sve kvalifikacije te ćemo onda tamo sve strpati i sl. To su samo uzaludne nade.

ŠIMUNOVIĆ: Zahvaljujemo ocu biskupu na odgovorima na pitanja. Mogu Vam reći da ste već odgovorili na neka pitanja koja su ovdje stigla. Hvala Vam na tim pojašnjenjima.

Doškoloavanje kateheta

PITANJE (pismeno): Svega smo lijepo čuli, ali kad dođemo kući, župnik samo ironično mahne rukom: "A koliko je svećenika bilo prisutno? Što sad? Mi želimo, a...?"

ŠIMUNOVIĆ: Mislim da je rečeno o školovanju u odgovornosti, a doškoloavanje mora proći i gospodin župnik i svi mi zajedno. Čak i dokument o sekulariziranoj Europi govori da od biskupa nadalje svi trebaju proći određeni proces metanoje za novu situaciju, a gospodin župnik pogotovo. Mi dakle doškoloavanje ne samo da ohrabrujemo već je to zadatak i odgovornost Crkve.

PITANJE (pismeno): Iako je već bilo dosta govora o diplomama, što misliti o diplomama, što misliti kad u nekim biskupijama sestrama to onemogućuju tražeći da one moraju imati višu naobrazbu pa onda doškoloavanje itd.?

ŠIMUNOVIĆ: Je li potrebno nešto reći o tome? I u predavanjima je rečeno da je nužna određena školska kvalifikacija i sad doškoloavanje, pogotovo nakon onoga što je rekao otac biskup i što će otsad tražiti i Ministarstvo, a i naša odgovornost.

ĆIRIL KOS: Za ono što će biti, za to ćemo se spremati. A najvažnije je što sada. Što znači taj prijelazni period? Kako će to Ministarstvo primiti? Koji su to minimalni uvjeti za sada?

ŠIMUNOVIĆ: Ovdje je prisutan g. Bašić, savjetnik iz Ministarstva prosvjete i kulture. Njega ćemo kasnije zamoliti za odgovore.

Uvjeti za predavanje vjeronauka u školi

PRANJIĆ: Meni se čini da otac biskup nije dobio odgovor na postavljeno pitanje: Što to znači prijelazno razdoblje? Na zasjedanju Biskupske konferencije što je održano 11. travnja u Zadru bilo je rečeno da će naši programi biti odobreni ad experimentum na pet godina. To smo tražili i mi koji smo radili te programe. Naime, ti naši programi i udžbenici nisu takve naravi da bi ih se moglo jednostavno jednom zauvijek prihvatiti odnosno potvrditi. To je jedna stvar. Druga stvar, što se tiče srednjoškolskih programa i priručnika, rekao sam tada i ovdje ponavljam, mi još nemamo udžbenika. O vjeroučiteljima je također bilo govora, odnosno o načelima koja treba zadovoljiti da bi netko mogao biti vjeroučitelj u srednjoj odnosno u osnovnoj školi. Za srednju školu postavljena je kao uvjet visoka stručna sprema, a za osnovnu školu viša. Međutim, iz publike se stalno postavljaju pitanja što s osobama koje to nemaju a imaju praksu ili sl. Među inim u Ministarstvu smo razgovarali o tim slučajevima. Bilo je rečeno da se takvi slučajevi tretiraju kao prijelazni. Prema tome, ne mogu biti načelo. Ubuduće će trebati postaviti točne kriterije tko može doći u srednju školu, odnosno tko može doći u osnovnu školu. To bi trebalo i vremenski ograničiti. A što se tiče "missio canonica", na zasjedanju Biskupske konferencije je zaključeno da se ona daje "ad annum", tj. na godinu dana, odnosno da se ipso facto produžuje ukoliko biskup ne povuče svoju odluku. Što se tiče "missio canonica", sa strane nas stručnjaka bilo je rečeno mišljenje, a na Vama je pak da odlučite. Za pojedinačne slučajeve svećenika koji su svedeni na laički stalež bilo je rečeno da će se oni pojedinačno rješavati. Postavilo se i tu pitanje laika, dakle "franca americana". Zagrebačka je nadbiskupija već osnovala svoja povjerenstva. Ne znam da li su to učinile druge biskupije. U tim Povjerenstvima postoje ljudi koje je biskup imenovao. Mi smo već izradili kriterije tko će moći ući u školu. I za to je potrebna određena dokumentacija: bilo je rečeno da se napiše molba, da se napiše curriculum vitae, da se pribave još neki dokumenti, da se daje preporuka. Onda će povjerenstvo dati svoje mišljenje, a biskup ordinarij daje "missio canonica". I to je na brzinu, a bilo je i još nekih drugih dokumenata. Možda će to kolege dopuniti.

ŠIMUNOVIĆ: Ostanimo kod ove teme i zaokružimo je.

BARIČEVIĆ: Podsjetio bih vas, kad se malo odmorimo od ove Škole, da pročitamo Poruku hrvatskih biskupa u svezi s pitanjem što se traži kao kvalifikacija za srednju školu, a isto o tome i Uvodnu napomenu Ministarstva prosvjete i kulture. Vidjet ćete koliko će sve stvari biti jasne. Pri tome čitanju nećemo uvijek sve razumjeti jer se malo bojimo za sebe. A to je normalno i sasvim ljudski. Tamo sasvim jasno piše što je potrebno sad za prijelazni period, a što će biti kasnije. Ponovit ću stajališta našega crkvenog vodstva i Ministarstva. U komentaru Glasa Koncila piše da profesori vjeronauka na srednjim školama mogu biti samo oni koji su završili teološki fakultet. To nije istina. Naime, profesori vjeronauka u srednjoj školi za sada i ubuduće jesu oni koji imaju visoku stručnu spremu iz teologije koja se stječe na Bogoslovnom fakultetu i visokim teološkim školama te osim toga oni koji imaju visoku stručnu spremu iz katehetike i religiozne pedagogije koja se stječe na Katehetskom institutu Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Istina je, na Katehetskom institutu ima više odsjeka, pogotovo je dosad bilo i više stručne spreme pa čak i srednje stručne spreme. Sad se na Katehetskom institutu i svim odsjecima stječe pretežno visoka stručna sprema.

Podržao bih ono što je mons. Kos rekao da bi se trebali sastati predstavnici naših učilišta i crkvenih vlasti, vodeći računa o odredbama državnih prosvjetnih vlasti, da vidimo čemu odgovara koji program. Rekao bih ovako: tko je završio višu teološku školu i institut za teološku kulturu laika nema diplome, ali to ne znači da on ne može ući u školu i katehetski se doškolovati. Tko je završio višu teološku školu nije diplomirani, stručno osposobljeni vjeroučitelj već mu je potreban dopunski studij. Tako je u Crkvi u svijetu, a tako bi trebalo biti i kod nas. Toliko sam htio reći.

Što se tiče natječaja kako se ulazi u školu, podsjetio bih na ono što su rekli kolega Pranjić i preuzvišeni g. Kos. Postoje dvije razine. Prvo je sada važno da proceduru poštujemo. Treba se prijaviti službenim upravama, a to su komisije odnosno povjerenstva pojedinih biskupija. Dakle, svatko, pa i svećenik, župnik koji hoće dobiti mandat, mora se prijaviti toj crkvenoj strukturi. Dakle, i laici i sestre redovnice. Potrebno se je prijaviti toj središnjoj komisiji. Onda će sve biti jasno i vidjet će se koji su kandidati. Oni će biti pozvani na konzultacijske razgovore, na seminare, bit će upućivani na određena učilišta. Dakle, učilišta treba razlikovati od crkvene uprave. Što se tiče države, postoji natječaj kao i za sve učitelje i nastavnike. Nema iznimaka. Prema kri-

terijima koji su sasvim jasno napisani u Uputama Ministarstva, treba priložiti dokumentaciju o završenoj školi, a onaj tko nema diplome u prijelaznom vremenu mora imati dokumente o verifikaciji od crkvene vlasti da je osposobljen za takav rad u školi. I dokument o mandatu kako se traži prema crkvenom pravu. Natječaj će i za njega biti pozitivno riješen ako posjeduje sve dokumente prema navedenom kriteriju. Tko otvara radna mjesta? Tko će prosuditi koliko radnih mjesta ima u konkretnoj školi? U Uputama iz Ministarstva i u Poruci Hrvatskih biskupa piše sasvim jasno tko o tome odlučuje: "Predstavnici lokalnih školskih vlasti s predstavnicima mjesnih crkvenih vlasti." Nadam se da je to dovoljno jasno. Ako budemo poštivali proceduru, ići će sve vrlo lako.

HOBLAJ: U vezi s pitanjem što znači "prijelazno stanje", istaknuo bih jedno načelo. U prijelaznom stanju moguća su dva ekstrema. Jedan je oklijevati, a drugi srljati. Oklijevati znači ne ući tamo dok ne postoje barem zadovoljavajući uvjeti. Baš kategorija "izborni predmet" dopušta na neki način ta dva ekstrema. Valja se ovog trenutka rukovoditi ovim načelom: ne oklijevati i ne srljati. S tim u vezi trebalo bi progovoriti o mentalitetu pojedinih župnika koji ništa ne poduzimaju da barem razmišljaju zajedno s roditeljima. Naime, postoje uvjeti da se vjeronauk uvede u školu. Katehetski ured bi trebao o tome povesti malo računa i voditi neku statistiku, pitati, popisati gdje je moguće uvesti taj predmet a gdje nije.

ČUBELIĆ: Čini mi se da ne bismo smjeli prepustiti da o ovoj temi govore samo kateheta i političari. Koliko smo god spremni vidjeti programe i svi smo s njima zadovoljni, čini mi se da bi bilo potrebno da nacionalni Ured zaduži jednog pravника da načini ugovor između Biskupske konferencije i Ministarstva. Mi smo u Splitu izgubili radioemisiju jer se nije napravio ugovor između biskupa i direktora radija, jer se nije znalo tko je urednik - da li svećenik ili novinar. Svećenik je morao odustati, a sad emisiju vodi novinarka koja uopće nije za to. Da je bilo nešto crno na bijelom, sve bi to bolje ispalo. I ovdje mi se čini potrebno da se u dogovoru s pravnikom taksativno nabroje pojedinosti o učiteljima, o tome koliko sati će biti, da li će vjeronauk ići u sve satove ili samo subotom. Dakle, prava i odgovornosti treba pravno utvrditi i na papiru taksativno nabrojiti, i vidjet ćete da će biti mnogo manje problema. I nećemo se oslanjati na pojedinačna mišljenja već na pismeni ugovor.

PAVLOVIĆ: Pozdravio bih govor mog kolege Ivana. Zaista se postavlja to pravno pitanje, koje, čini se, dovodi do određene zabune. Mislim da se ne može u Ministarstvu nominalno

prihvatiti bilo koji institut, bio katehetski ili neki drugi, ako on u svojem programu ne vodi do onoga što mi želimo. Dakle, ovdje se postavilo pitanje da li samo Katehetski institut pri bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, takav sam dojam dobio, može spremati vjeroučitelje za srednju školu. Jer paralelno imamo pojavu da se sada u Đakovu, Splitu, Rijeci, a onda u Mostaru, Banjoj Luci i Sarajevu, otvaraju instituti koji se zovu teološki instituti. Smatram da naši biskupi, imajući u vidu programe koje ti instituti donose, a usmjereni su pripremanju vjeroučitelja, moraju imati jednak juridički status pri razmatranju u Ministarstvu, kao i Katehetski institut u Zagrebu. S time da Katehetski institut u Zagrebu priprema specijalizante više nego samo vjeroučitelje za srednju školu. Mislim da bi to trebalo malo pojasniti, to je također prijelazni proces, koji treba doreći.

PITANJE (pismeno): Kome se možemo obratiti za sva ova pitanja, osobito za stručna katehetsko-pedagoška i religiozna u svezi s ulaskom vjeronauka u školu?

ŠIMUNOVIĆ: Inzistirao sam da to na razini mjesne Crkve bude Ured za katehizaciju. Budući da smo jedna Crkva, a ovdje u Zagrebu se rješava niz problema, smatram da bi trebalo podržati ideju osnivanja Nacionalnog katehetskog ureda, koji bi u ime Biskupske konferencije bio kompetentan za odgovore na takva pitanja. Tamo bi, dakle, bile osobe kojima bismo se mogli obratiti.

PRANJIĆ: Mislim da nije dovoljno da samo Crkva ima određeno tijelo koje bi moglo utvrđivati kriterije tko bi mogao biti vjeroučitelj, već bi unutar Ministarstva trebao postojati savjetnik kao što postoji za druge sektore. Ministarstvo bi se moglo njime poslužiti da pruža pouzdane informacije kao i za svaki drugi predmet. Jasno, o tome bi trebalo ozbiljno razmišljati, a to je pitanje naših biskupa.

ŠIMUNOVIĆ: Kod davanja "missio canonica" ne bi se smjela mimoći uprava Družbe, tj. njezina pismena suglasnost ako se radi o katehisticama redovnicama. O tome dosad nije bilo ništa rečeno. Mislim da se to iz samog konteksta po sebi razumije. I tu su razgovor i suradnja neosporni i izvan diskusije.

BISKUP BOZANIĆ: Pitanje koje je postavio prečasní Ivan Čubelić bilo je postavljeno jučer i pred biskupima. I rečeno je da će naša Komisija, koju sastavljaju nadbiskup Tamarut, nadbiskup Oblak i biskup Kokša, što prije stupiti u kontakt s Ministarstvom prosvjete te stvari definirati.

ŠIMUNOVIĆ: Hvala lijepa. Ovo je kruna svemu. To smo čekali i u više navrata pitali za meritoran odgovor ove Komisije koja djeluje već duže vrijeme. S tim u svezi dužan sam reći u ime

Odbora i organizacije ove Škole, jer nam se mnogi obraćaju, pitajući kome da se obrate. Pitanja se, dakle, upućuju Komisiji.

Pitanja upućena Ministarstvu za prosvjetu i kulturu

FRANJO TOPIĆ, student teologije, laik: Postavlja se pitanje onih laika kateheta koji nemaju stalno mjesto boravka u Hrvatskoj. Jedna rubrika u prijavi traži da natjecatelj mora imati stalno mjesto boravka u Republici Hrvatskoj. Da bi se netko mogao prijaviti u Hrvatskoj, mora imati posao. Kako taj problem riješiti jer ima mnogo ljudi koji bi htjeli raditi u Hrvatskoj?

PITANJE (pismeno): Tko će predavati vjeronauk u specijalnim školama kojih u Zagrebu ima mnogo. Kako će se birati kandidati za takve škole?

ŠIMUNOVIĆ: Mislim da smo o tim pitanjima na Školi nešto govorili. Materijala o tome ima dosta, ali nije izdano nijedno specijalno priopćenje o toj problematici. Ti se učenici tretiraju kao i svi ostali, dakako, vodeći računa o njihovim specifičnostima.

GABRIJELA ŠABIĆ: Postavila bih jedno pitanje g. Bašiću. Naši vjeroučitelji koji budu imali puno radno vrijeme bit će u stalnom radnom odnosu. U školi ne postoje drugi nastavnici koji su zaposleni samo za izborne predmete, dakle svi oni imaju redovite predmete i pored toga izbornu nastavu. Mene zanima što će biti s onim ljudima koji budu zaposleni u punom radnom odnosu, ali se dogodi da nakon dvije godine ne budu imali ne samo normu nego i vrlo mali broj sati na određenoj školi. Što će se s njima dogoditi?

ŠIMUNOVIĆ: Kako vidimo, raste broj pitanja za g. Bašića. Još jedno dodajem. Ovih se dana pojavila uputa za reformu školstva u kojoj stoji da izborni predmeti dolaze izvan punoga nastavnog plana koji je predviđen za pojedini razred. I drugo, da će se nastava iz izbornih predmeta, dakle i vjerska nastava, održavati su-botom. Molimo g. Bašića da riješi te dileme i odgovori na spomenute eventualne dezinformacije.

BAŠIĆ: Poštovane dame i gospodo, cijenjeni vjeroučitelji, gospodine biskupe, sve vas skupa lijepo i toplo pozdravljam u ime Ministarstva prosvjete i kulture. Moram ga opravdati jer se ovih dana u Ministarstvu mnogo radi i ima mnogo problema, tako da su mene zamolili da dođem na ovaj časni skup. Malo sam uzbuđen slušajući sve što je ovdje rečeno. Pomalo se sjećam svog života: odakle sam, tko sam, gdje sam ponikao, što u svojoj duši nosim, sjećam se svog oca, gdje sam ponikao, djeda i mnogih njihovih riječi. Usput ću spomenuti što mi je djed rekao: Djeco

moja, nastojte i budite u životu poštenu u duhu vjere kako smo se odgajali mi. Neka svačije cvijeće cvate, ali neka vaše bude najbolje. Bili smo u jednom sustavu, a sad živimo i gradimo novi. Sad nismo ni u starom niti u novome već u ovim burnim previranjima. Često sam znao reći da vjera nikad nije bila istjerana iz škola. Ona je bila prisutna kod ljudi koji su odgajani u svojoj kršćanskoj obitelji. Svi mi koji smo prošli od rođenja sav onaj put školovanja uvijek smo bili pod utjecajem svojih obitelji. I to smo nosili u sebi. I često kažem da ne znam mrziti čovjeka. Takav je odgoj u meni. I nikakva druga ideologija nije na mene utjecala iako sam živio pod njom. Vratimo se sad našoj stvarnosti. Možda neke stvari znate ili ne znate, a bilo bi dobro da svi budući vjeroučitelji koji će se u školama pojavljivati i koji su već prisutni u školama znaju sljedeći:

Na prvom simpoziju odnosno kolokviju o problematici vjeronauka u školama, što ga je organiziralo Ministarstvo prosvjete, razgovarali smo da svemu treba prići osmišljeno. Ne valja ići ni u jednu ni u drugu krajnost: ne treba čekati, ali isto tako ni srljati. Dakle, treba pripremiti kadrove, u prosvjeti biti prisutan. Ne pravim razliku između škole i Crkve, one se međusobno trebaju prožimati u našem svakidašnjem životu. Što s tiče knjiga i udžbenika, treba ih stvarno pripremiti sa svim onim pedagoškim i psihološkim elementima koji im pripadaju. Dakle, potreban je kadar, literatura i program. Što je to što bi trebalo apsorbirati? Najčešće kažem, pravi vjerski program se najbolje doživljava u prostorima crkve. To opet ne znači da nije potreban vjeronauk u školi.

Ima mnogo problema koji tu nastaju, ali mislim da bi njih trebalo rješavati u hodu, stvoriti vezu Crkve i Ministarstva. Važno je vaše unutarnje ustrojstvo, od Crkve, škole pa do najvišeg ranga u Ministarstvu.

Prema koncepciji nove škole, škola kojoj težimo, kojom idemo prema Europi, bit će po mojem mišljenju šestogodišnja škola. Okrećemo se čovjeku, okrećemo se svakome pojedincu i njegovim interesima. Dakle, nema više socijalističkoga - svi smo jednaki i sl.

Pitanje je savjetnika u Ministarstvu. Mislim da je vama poznato da se g. Nikola Radačić bavi svim tim pitanjima. Da li bi tu sad trebalo ići šire, zasad ne bih u to područje zalazio. Uglavnom, u Ministarstvu mora biti poseban čovjek koji će biti zadužen za pitanja vezana uz uvođenje vjeronauka u škole.

Što se tiče vjeroučitelja, važno je spomenuti da nema više starih pojmova, nema više stalnih radnih mjesta. Tržišni sistem prenio se i na ovo područje. U školstvu više nema čvrstoga radnog mjesta. Ide se za kvalitetnijim, boljim radom.

Tko to ne bude mogao pratiti, vjerojatno će morat napustiti svoje radno mjesto u školi. (Slijedi pljesak.)

SIMUNOVIĆ: Netko je spomenuo da bi se vjeronauk predavao subotom. To je dezinformacija, očito, zar ne?

BAŠIĆ: Svašta se priča. To svakako treba preispitati. Najbolji je način staviti sva pitanja na papir i direktno se obratiti Ministarstvu.

SIMUNOVIĆ: Hvala lijepa na pojašnjenjima. Kolega Pranjić želi nešto pitati u svezi sa savjetnikom.

PRANJIĆ: Gospodin savjetnik iz Ministarstva je spomenuo ime osobe koja je trenutno zadužena za ovo područje. Mislim da bi bilo zgodno da se savjetnik imenuje sa strane Crkve, dakle iz crkvene strukture, a to ne mora značiti da mora biti namještenik Ministarstva, nego osoba koja je kao takva priznata da može službeno kontaktirati. Bilo bi dobro da se čuju sve informacije koje postoje sa strane vjerničke zajednice.

Dopustite još da dopunim informaciju, za koju kažete da je dezinformacija. Osoba koja je dala informaciju da će izborni predmeti biti stavljeni u subotu, rekla je da je dobila dopis iz Ministarstva, da se radi o školama koje pretendiraju ući u savez škola unutar zajednice Alpe-Jadran. Bilo je rečeno u veljači ove godine da će se nastava svih izbornih predmeta održavati u subotu. Ako je to dezinformacija, onda u redu, hvala.

SIMUNOVIĆ: Hvala lijepa. Pozdravljamo ovu ideju o savjetniku. To je sada pitanje biskupske komisije. Ipak bih to malo proširio. Ne bih želio ući u diskusiju na temelju određenih iskustava: bilo bi dobro da to bude jedna grupa, jer dvojica i trojica više odvagnu i dadu temeljitiju informaciju. Predlažem da iz svih naših centara, barem iz naših metropolija, bude izabrana uža grupa koja će u ime biskupa rješavati najkonkretnija pitanja.

Ako u ovom bloku nema više pitanja, usudio bih se pokrenuti neka nova pitanja. Konkretno, nadbiskup Tamarut se zauzeo za malo jasnije artikuliranje pitanja suodnosa vjeronauka u školi i u župi, bolje rečeno osobe koja bi to trebala ne odijeljeno već zajednički voditi. O tome je bilo dosta pitanja u timovima.

Školski vjeronauk i župna kateheza

NADBISKUP TAMARUT: Budući da vjeronauk kod nas nije obavezan već samo izborni predmet, smatramo da ćemo kao vjeroučenike imati samo vjerničku djecu. Konkretno mi rimokatoličku djecu. Prema tome nije bespredmetno dobro imati na pameti određenu dihotomiju koja se javila u odnosu na školski i župni vjeronauk. Mislim da bi trebalo svima nama biti

jasno i još ponovno istaknuti da je cilj i jednoga i drugoga vjeronauka jedan te isti, da je cilj školskoga i župnog vjeronauka uvođenje u kršćansku i katoličku vjeru, uvođenje u kršćanski katolički život. Mislim da je to dobro imati na pameti već na početku. Ta dihotomija neće biti opasnost, vjerujem, ondje gdje je kateheta isti i u školi i u župi, konkretno župnik. Međutim, prema općem iskustvu iz inozemne pastve, iz inozemne Crkve, ondje gdje je kateheta u školi laik, postoji opasnost da on bude samo informator a ne formator, da bude učitelj a ne odgajatelj. To je opasnost koja pred nama stoji, a koja se na mnogim mjestima u inozemstvu i ostvarila. Stoga smatram da bi na početku bilo veoma važno da osobito katehete laici, kojih ovdje ima nažalost manji broj, budu u najčvršćoj vezi sa župnom zajednicom. I da tu dobro funkcionira veza između župnika i katehete. Jer ako se to razdvoji i ako to bude išlo na dva kolosijeka, onda bi moglo doći do teških nesporazuma i do promašaja. Evo toliko.

ŠIMUNOVIĆ: Problem suodnosa župne i školske kateheze bio je razmatran u timu u kojemu smo radili.

HOB LAJ: S obzirom na potencijalni razdor između župnika i vjeroučitelja u školi, ne bih se sasvim složio s mons. Tamarutom. Rekao bih samo sljedeće: Ako vjeronauk bude kvalitetan, bit će daleko više onih koji će spomenutim kriterijima udovoljiti.

TAMARUT: Onda se zastupa mišljenje da dobar pedagog a nevjernik može biti dobar vjeroučitelj.

HOB LAJ: Mislio sam na učenike. Vi ste rekli da se, budući da je vjeronauk izborni predmet, može pretpostaviti da će ga uglavnom izabrati vjernička djeca. S time se ne slažem.

NADBISKUP TAMARUT: Onda će nevjernička djeca izabrati katolički vjeronauk.

HOB LAJ: Bit će ih ako bude kvalitete. Ako bude kvalitetno izvođen, onda će biti daleko više i one djece koja nisu vjernička.

ŠIMUNOVIĆ: Koliko sam shvatio, kolega Hobljaj nije dobro razumio pitanje. Ako smijem interpretirati, radi se o suradnji vjeroučitelja sa župom i to u pitanju programa, mise, uvođenja u život i svega drugog. Da ne bude neki "leteći" kateheta koga nije briga u što se to dijete uvodi, a da župnik uopće ni u što nema uvida. To je bilo u pitanju.

PITANJE KATEHISTICE: Željela bih ovdje u svoje ime i u ime prisutnih laika zahvaliti Svevišnjemu što mi je dao radost da zajedno provedemo ovih nekoliko dana zajedno. Zahvaljujem isto Gospodinu što je dao Duha Svetoga organizatorima da nas tako krasno vode i obogate. Što se tiče vjeronauka, on je u svima nama prisutan. Sjetimo se Kristovih riječi. Što je

nemoguće čovjeku, moguće je Bogu. Sjetimo se još onoga što je rekao: Molite i primit ćete. Tko kuca, otvorit će mu se, tko moli, bit će uslišan. Osvrnula bih se na praktične stvari koje su ovdje bile rečene o odgoju đaka, o prisustvu različitih đaka koje ćemo imati u razredima. Djeca koja su došla iz obitelji koje se tretiraju kao kršćanske, možda i jesu kršćanska u nekom određenom obliku. Smatram da je neophodno potrebno raditi na edukaciji tih istih roditelja. Jer, ako djeca budu samo u školi ili u župi učila vjeronauka, a kod kuće za to neće imati podršku, onda će već unaprijed biti predodređeno da rezultat svih naših nastojanja bude minimalan. Zato vas molim, mislite i na educiranje roditelja.

ŠIMUNOVIĆ: Opet je naglasak na suradnji između više čimbenika, a ovdje na obitelji koja je dakako na prvome mjestu.

PINJUH: Tvrdilo se da će na vjeronauk dolaziti samo djeca naših vjernika, djeca iz vjerničkih obitelji. Smatram da će slušateljstvo u školi biti vrlo slojevito. U gradskim će središtima, koja su potpuno različita od onih na selu, biti upravo najveća skupina tih koji će slušati, koji će biti otvoreni bez negativnih naboja, ali i bez neke posebne vjerničke edukacije. U svakome slučaju moramo se pripremiti za kvalitetan rad, jer ih samo kvalitetnim radom možemo pridobiti.

Prijedlozi za rad sa studentskom mladeži

GRUBIŠIĆ: U Petome je timu bilo postavljeno pitanje ne samo studenata već i rada sa starijim i s obiteljima. Koristim priliku da kažem nešto o radu Petog tima, a zatim i o radu sa studentima i obiteljima. Sigurno je da dobar odgojitelj prati svog odgajnika i on je toliko uspio koliko odgajnik u sebi nastavlja integrativni proces rasta osobne vjere i rasta u vjeri zajednice. No, s tim u svezi trebalo bi sve zanimati što se događa s našim vjeroučenicima na prijelazu u srednjoškolsko obrazovanje, a posebno ako nastavljaju visokoškolsko obrazovanje.

Na prijelazu školovanja u dvije naše biskupije (Splitska nadbiskupija i Đakovačka biskupija) 1985. godine situacija je, na temelju anketnog istraživanja i komparativnom analizom podataka škole i Crkve, bila ovakva: U Splitskoj nadbiskupiji pohađalo je vjeronauk u osnovnoj školi 76 posto djece u odnosu na cijelu školsku populaciju. Bilo je to u devet općina srednje Dalmacije. U srednjim školama pohađalo je vjeronauk 24 posto. Dakle, od 76 posto došli smo na 24 posto. Iste godine u Splitu je vjeronauk za studente pohađalo od 4 i pol do 5 posto redovitih odnosno izvanrednih studenata. Župni je vjeronauk očito u strahovitom padu što se tiče polaznika vjeronauka između različitih stupnjeva školovanja. To je bila komparacija najobičnijih podataka. Is-

traživanjem vjerničke populacije u Splitu i Đakovu došli smo na temelju anketnih istraživanja u Splitu do identičnih pokazatelja da je oko 72 posto katoličkih vjernika u splitskoj nadbiskupiji pohađalo vjeronauk u osnovnoj školi, da je vjeronauk u srednjoj školi redovito ili neredovito pohađalo 23 posto (tamo je bilo 24 posto) te da je vjeronauk pohađalo pet posto odraslih. Skoro su isti pokazatelji i za Đakovačku biskupiju: 74 posto u osnovnoj školi, 22 posto u srednjoj školi, 4 i pol posto na fakultetu. Te dvije biskupije su, po mome mišljenju, imale jedan od bolje organiziranih vjeronauka. Istraživanje nam daje informaciju koliko uspjeha postižemo vjeronaukom. Hoće li se značajniji pomak dogoditi sa školskim vjeronaukom? Mi očekujemo da hoće. Očekujemo kvalitetniji rad, na čemu se inzistira. Bilo bi potrebno rezultate vjeronauka u školi pratiti stručno, prve godine istražiti situaciju, a onda nakon dvije godine ponovno ispitati kolike su promjene nastupile.

Smatramo da bi redoviti rad Crkve sa studentskom mladeži također trebalo predvidjeti u ovim razgovorima između Crkve i Ministarstva. Svakako, na sasvim drugoj osnovi.

Prenosim također da je Peti tim predložio da se u sklopu razmatranja problema vjeronauka osnovne i srednje škole uvede i problem vjeronauka sa studentskom mladeži. Mi smo u tom pogledu spremni dati i određene daljnje prijedloge. Primjerice, da bi u sklopu studija na fakultetima bio uveden kolegij o religioznoj kulturi, koji bi se slobodno upisivao. On bi bio primjeren određenim fakultetima, a bio bi povezan s graničnim pitanjima teologije, filozofije i dotičnog studija na pripadajućem fakultetu. Također smatramo da Crkva u radu sa studentskom mladeži ili s odraslima treba izaći iz sakralnih prostora i pokušati u dogovoru, a tih inicijativa sa strane države i fakulteta ima, da se organizira neko predavanje, tribina ili neki drugi susret, u okviru već postojećih tribina ili u nekim poznatim centrima. Nadamo se da će ti prijedlozi biti tiskani.

Novi suodnos obitelji, župe i škole

ŠIMUNOVIĆ: Vratimo se ponovo temi obitelji, za što sad u župnoj katehezi ima više vremena i za što se malo više i pripremamo.

BERNARDIN ŠKUNCA: Nadovezujem se na riječi g. Bašića iz Ministarstva o obitelji, domaćoj Crkvi i župnoj Crkvi. Rekao je da on diše iz tih korijena te da je snaga iz tih korijena prisutna u društvu a da se i ne zna, da se eksplicitno i ne izražava. Htio bih reći da je potrebno u tom suodnosu između škole, župe i obitelji pronaći drugi suodnos. Ovdje podsjećam na gorko iskustvo o kojemu govore naši pastoralni radnici u Zapadnoj Europi. Oni se gotovo redom tuže da kao voditelji naših misija nemaju gotovo

nikakvog dodira s vjeroučiteljima i socijalnim radnicima ili je taj dodir vrlo slab. A osjećaju duboko kako bi bilo nužno da ga ima. Došlo je do neke autonomije tih poslova koji se bave istim ciljem. Govoreći, dakle, na temelju tog iskustva koje nam dolazi izvana, trebalo bi zbilja poraditi na tome da, kako je rekao nadbiskup Tamarut, župna zajednica postane mjesto gdje se mora ostvariti ta suradnja, taj novi suodnos. Mi smo govorili u našem timu i u predavanju o trojnom savezu koji bi trebao nastati između župe, škole i obitelji. Smatramo da na toj razini treba paziti da nam se ne dogodi da se rasloje ta tri faktora koja idu prema istome cilju, nego da se na razini župnog rada uspostavi neka struktura rada koja bi, mjesečno ili u nekom drugom ritmu ovisno o situaciji, ponudila mjesto gdje će se župnik, vjeroučitelj i roditelj naći i razvijati tu tematiku, rasti u njoj i pomoći da ona bude prisutna u tom radu i u tim suodnosima.

ŠIMUNOVIĆ: U međuvremenu se više sudionika prijavilo za diskusiju, a vrijeme se približava kraju.

NADBISKUP TAMARUT: Izgledalo je da sam u posljednjem nastupu prema mišljenju diskutiranata pesimist a oni preveliki optimisti. Međutim, kad je prof. Grubišić iznio statističke podatke o vjeronauku, opet me je zapeklo pri srcu. I kad je riječ o obitelji, bojim se da naša katolička djeca neće u prevelikom broju izabrati vjeronauk, odnosno da se neće prijaviti na vjeronauk u školi. Imam primjer susreta jedne razrednice s roditeljima. Ona je samo iz radoznalosti upitala da li će njihova djeca izabrati vjeronauk u školi sljedeće godine. Od roditelja su se samo tri ruke digle za vjeronauk! Ne znam kako će biti drugdje, dao Bog da bude drugačije i da djeca nevjerničkih roditelja dođu na vjeronauk. Mi, međutim, moramo brinuti najviše oko toga da naša katolička djeca dođu u školu na vjeronauk. Stoga sam sa svoje strane u svojoj dijecezi rekao - dobro, Ministarstvo je pravilno postupilo, dalo nam je vjeronauk kao izborni predmet. Međutim, ako smo mi kršćani vjernici, kršćanski roditelji, kršćanska djeca, tu nema dileme hoću li ili neću na vjeronauk u školi već je to kršćanska obaveza da on upiše odnosno izabere vjeronauk u školi. Mislim da bismo morali animirati upravo naše kršćanske roditelje da se oslobode i da shvate kao svoju dužnost da svoju djecu upišu na vjeronauk.

Religiozni odgoj u predškolskoj dobi

NADA BALEN: Zahvalila bih se Odboru ove Škole što je omogućio razmišljati i raditi da se uvede religiozni odgoj djece predškolske dobi. Ovdje bih htjela izraziti zahvalnost sudionika Drugog tima profesoru Alojziju Hoblaju, koordinatoru, koji nas je obogatio svojim vođenjem i

potaknuo na rad i suradnju. U radu ovoga tima bilo je rasprave o religioznom odgoju predškolske djece. Sudjelovalo je oko 20 sudionika najrazličitijih profila: od sestara redovnica do kateheta, profesora, pedagoga i defektologa. Moglo se vrlo lijepo raditi. Mogla bih dati izvještaj o tome što smo učinili, zato vas molim za nekoliko trenutaka strpljivosti: "Sudionici su ovog tima zaključili da je problematika religioznog odgoja djece predškolske dobi dosad bila gotovo zanemarena od strane društva i od strane Crkve. Iako je kolegij *religiozni odgoj predškolske dobi* službeno prisutan na Katehetskom institutu više od 10 godina, on se prvi put pojavljuje na 19. katehetskoj ljetnoj školi. Koliko je to važno, svi ćemo jednoga dana ustanoviti. Time se nadovezujem na diskusiju o obitelji. Drugi tim se zalaže da se više pažnje i ozbiljnosti posveti religioznom odgoju baš ovome uzrastu kako bismo izgradili sigurnu osnovu za daljnji razvoj religiozne dimenzije u kasnijoj dobi. Vjerskim odgojem predškolaca ušlo bi se spontano u katehezu njihovi obitelji. I na kraju, izradom okvirnog plana i programa religioznog odgoja za djecu predškolske dobi s ovog mjesta upućujemo poziv Ministarstvu prosvjete i kulture, Pedagoškoj službi za predškolski odgoj, župnicima i ravnateljima vrtića na zajedničku suradnju radi iznalaženja mogućnosti i ostvarivanja prava na vjerski odgoj."

ŠIMUNOVIĆ: Zahvaljujem Vam, gospodo Balen. Moram Vam reći da se o tom pitanju raspravljalo u nekim grupama jer sam u vodstvu KLJŠ od 1974. godine. Na KLJŠ u Rijeci započela je rasprava o tome premda ne na ovako stručan način i u novim okolnostima kao što ste je započeli Vi. Zahvaljujem kolegi Hoblaju koji je pokrenuo to pitanje. Mi smo ga uvrstili i u ovu Školu, ali smo se više koncentrirali na osnovno i srednje školstvo i župnu katehezu pa to možda nije došlo do izražaja. Ima još niz primjedbi da nisu raspravljena neka druga područja, npr. studentski vjeronauk.

PITANJE (pismeno): Što je s vjeronaukom u vrtićima? Zašto nije uvršten u program "Glasnika" Ministarstva?

ŠIMUNOVIĆ: Vjerujemo da je kolega Hoblaj, koji je za to živo zainteresiran, stvorio svoj model koji će ponuditi Komisiji za katehetski plan i program.

Cilj školskog vjeronauka i župne kateheze

STARIC: Mislim da se morate ti i g. Baričević izjasniti o ciljevima vjeronauka u školi. Nadbiskup Tamarut je rekao da su ciljevi školskog i župnog vjeronauka potpuno identični. I ti si govorio o suodnosu, ali nisi govorio o identitetu.

ŠIMUNOVIĆ: Mislim da je o tome dovoljno rečeno, a da intervent nadbiskupa Tamaruta nije

išao najviše u tom pravcu. On nije možda zaničejao potrebu jednoga i drugoga vjeronauka, već je govorio o njihovu suodnosu i suradnji.

BARIČEVIĆ: Zahvaljujem Aldi Stariću što je ponovno potaknuo raspravu o tom problemu. Složio bih se s nadbiskupom Tamarutom da je cilj jednog i drugog vjeronauka djelomično isti. To je, naravno, posve očito ako cilj školskog i župnog vjeronauka formuliramo, kao što je to učinio nadbiskup Tamarut, na vrlo općenit način. On je, naime, koliko se sjećam, istaknuo da je cilj ne samo župnog nego i školskog vjeronauka - uvođenje u katoličku vjeru. To ne bi trebalo biti sporno. No, bilo bi potrebno, kao što smo to u predavanjima i timske radu bar donekle pokušali učiniti, preciznije naznačiti aspekte katoličke vjere u koje bi trebao uvoditi školski vjeronauk te aspekte katoličke vjere u koje bi trebao uvoditi župni vjeronauk (župna kateheza). - Za konkretnu je praksu veoma važno istodobno imati na umu ono što je zajedničko i ono što je različito u ciljevima školskog i župnog vjeronauka. Treba, naime, pretpostaviti - neovisno o tome jesmo li pesimisti ili optimisti s obzirom na predviđanje postotka djece i mladih koji će upisati školski vjeronauk - da će među vjeroučenicima u školi biti i onih iz vjernih katoličkih obitelji i onih čije su obitelji katoličke samo u kulturološkom a ne u vjerničkom smislu. I za jedne i za druge vjeroučenike opći bi cilj vjerskog odgoja i obrazovanja u školi (uvođenje u katoličku vjeru, odnosno upoznavanje katoličke vjere) trebao biti isti. Međutim, u praksi će se postaviti vrlo konkretna pitanja: Po čemu će se sve moći prepoznati ostvaruje li se taj cilj? Treba li, odnosno smije li se, primjerice, pri ocjenjivanju vjeronauka uzimati ili ne uzimati u obzir vjeroučeničково prakticiranje ili nepracticiranje vjere u konkretnoj vjerničkoj zajednici (sudjelovanje u euharistijskom slavljju, i dr.). To je problem o kojemu bismo lakše i uspješnije mogli razgovarati u manjim grupama. - Taj će se problem još više zaoštriti ako se u katolički vjeronauk u školi budu željeli uključiti i neki učenici iz obitelji pravoslavne, muslimanske i drugih vjera/konfesija (osobito iz onih obitelji koje samo kulturološki pripadaju spomenutim vjerskim zajednicama). U tim će slučajevima, svakako, roditelje i učenike trebati upoznati s mogućnostima uključenja u vjeronauk koji organiziraju njihove vjerske zajednice. Međutim, ako se oni i dalje budu željeli uključiti u katolički vjeronauk, to im ne bismo smjeli uskratiti. No, o toj će činjenici u oblikovanju vjeronaučnih susreta (i na sadržajnoj i na komunikacijskoj razini) trebati voditi računa, ne dovodeći u pitanje opći cilj katoličkog vjeronauka u školi. Trebat će postupiti slično kao i u nekim drugim zemljama (na primjer, kao u Belgiji, gdje neki roditelji muslimani

manske djece radije izabiru katolički nego muslimanski vjeronauk pa tu činjenicu treba imati na umu pri izboru sadržaja i konkretnom ostvarivanju vjeronaučnih susreta).

Pravne dileme oko upisa na vjeronauk

STARIĆ: ovdje se pitanje može i pravno postaviti. neki će roditelji reći: "Moje dijete ide na vjeronauk u školi, dosta mu je to i ne treba ići na župni." Kako to pitanje pravno riješiti?

BISKUP BOZANIĆ: Prof. Baričević me prozvao pa sam dužan dati stanovito pojašnjenje za praksu. U pitanju su neki načelni stavovi. Za nešto se moramo opredijeliti, poučeni iskustvom drugih zemalja. U Njemačkoj je uvjet za katolički vjeronauk da kandidat bude kršten, učenik dakle mora donijeti krsni list. U Italiji je drugačije, može čak i ateist upisati katolički vjeronauk. Međutim, u Njemačkoj je došlo do izmjene zakona i to zbog jednog slučaja u Berlinu gdje su muslimani upisali katolički vjeronauk. Onda se postavilo pitanje da li je potrebno imati krsni list ili ne. Budući da su imali muslimanski vjeronauk, roditelji su se izjasnili ovako: "Mi živimo u Njemačkoj i u Europi te želimo da se naša djeca približe europskoj djeci tako da uđu u taj kulturološki ambijent. Stoga smo izabrali katolički vjeronauk na račun muslimanskoga." Presuda je donesena u korist toga izbora tako da je ukinut krsni list kao uvjet za školski vjeronauk. Pitanje je sad kako će to shvatiti naša Crkva. ako se dostavi neki propis iz Ministarstva, morat ćemo ga poštivati. Postavlja se pitanje moraju li vjeronauk u školi i vjeronauk u župi biti u suradnji. Ukoliko bi bili jednaki, bio bi to jedan vjeronauk.

PITANJE (pismeno): Radim već godinu dana u školi kao kateheta, a imam istu djecu kao i prije i to nije toliko teško. Radost je u svemu tome i ta što sam došla u situaciju da me nastavnici mole za osobnu katehizaciju za pripremu za prvu pričest. To je za njih prvi bliski susret s nekim iz Crkve. Mijenja se slika o Crkvi. U meni je to urodilo radošću. Radi se o hrvatskoj školi u inozemstvu. Vjerujem također da takvih primjera ima i kod nas.

ŠIMUNOVIĆ: To iskustvo nalazi se na liniji teze da će katehete od sada ispunjavati mnoge praznine u školi.

PITANJE (pismeno): Dugogodišnja je praksa u komunizmu bila da se na djecu koja su išla na vjeronauk posebno gledalo i da su imala poseban tretman. Neće li se možda sad pojaviti sličan slučaj, da će se na djecu koja ne budu izabrala vjeronauk gledati posebnim očima?

ŠIMUNOVIĆ: Mislim da je Crkva toliko dijaloški otvorena da neće to dozvoliti. Međutim, postavlja se ozbiljno pitanje kao i u Prvome timu: Ako roditelj ne upisuje djecu na vjeronauk, a na to je moralno dužan što onda učiniti? Smatram da treba postupati kao i u dosadašnjoj praksi. Mi smo i dosad pisali pisma i govorili da za takvu djecu nema pričesti ni krizme ni dru-goga. A crkvenost je, kako je istaknuo prof. Baloban, paušalna ili nikakva. Dakle, to su posebni slučajevi, koje ćemo u hodu morati rješavati.

BARIČEVIĆ: Aldo je postavio vrlo važno pitanje, a vezano je s onim što je Milan sad rekao. Naime, hoću li u župi biti tri vjeronauka? To tako zaoštavam. Naime, jedan u školi, recimo za iste učenike do četvrtog razreda, jedan u školi za one koji to izaberu, jedan dodatni župna kateheza i oni koji ne izaberu. Hoće li trebati još treći tip vjeronauka kao što je dosad bilo i onaj u školi i ono što je župna kateheza. To treba raščistiti i mislim da nema smisla ići dalje jer to su praktični problemi. Ovako bih rekao: Roditeljima treba protumačiti o čemu je riječ, što smo dosad naglašavali, i da su oni, ako žele svoju roditeljsku odgovornost vršiti kao vjernici, dužni izabrati. Osim toga, ima tu i tehničkih razloga. Nije moguće svakome župniku za njih dodati još neki novi vjeronauk koji uključuje ono što postoji u školi.

PRANJIC: Na pitanje, koje je Aldo postavio, da li će djeca koja u školi nisu izborno prihvatila vjeronauk, morati istu građu apsolvirati u župi, vrlo je lako odgovoriti. Budući da je to izborni predmet, dijete ga može i ne mora izabrati. Prema tome ne mora ga apsolvirati u župi. Škola ne priprema za sakramente.

ŠIMUNOVIĆ: Kratko i jasno, mi smatramo da je nužno izabrati vjeronauk i da je to moralna obaveza roditelja. To je opće uvođenje u vjeru, a župna je kateheza tome dodatak u vidu još većeg župnog zajedništva i sakramenata.

NADBISKUP TAMARUT: Kako da školski vjeronauk ne sprema za sakramente, pa zašto on onda sprema? Kao što je g. Bašić iz Ministarstva rekao, čini se da se mnoge stvari moraju, osobito u ovom našem slučaju, rješavati u hodu. I ja sam pravnik, i za čiste stvari, meni je pravo na početku, ali nemoguće je time početi, jer će se zaista mnoge stvari morati rješavati u hodu. Mi nemamo na to pravo. Jednom mi je savjetnik predsjednika Republike rekao, kad sam ga o tim stvarima pitao: Niti mi imamo iskustva, a ni vi ga nemate. I to stoji.

(prekidom snimanja diskusija je završila.)

Tekst diskusije priredio P. Crnjac